

Kes vastutab? Deliktiõiguse väljakutsed isejuhtivate sõidukite näitel

Dr.iur. Janno Lahe

Tartu Ülikooli deliktiõiguse professor

Tehnoloogilised lahendused („intelligentsed masinad“) meie ümber pakuvad ühelt poolt olulist lisaväärtust, kuid teisalt on võimelised ka (iseseisvalt) kolmandatele isikutele kahju tekitama. Ka nt täisautomaatseid sõidukeid ei ole ettenähtavas tulevikus ilmselt võimalik arendada sellisteks, et liiklusõnnetused isejuhtivate sõidukite osalusel oleksid välistatud. See on ühelt poolt tingitud füüsikareeglitest (sõidukit ei saa peatada momentaalselt), teisalt võib isejuhtiv sõiduk sattuda ka nt nn dilemma-olukorda, kus tuleb „otsustada“, millisele kannatanule kahju tekitada.

Seega tekivad paratamatult ka küsimused kas, kes ja millisel alusel vastutab deliktiõiguslikult vastavate tehnoloogiliste lahenduste poolt põhjustatud kahju eest. Suures plaanis on üleskerkivad küsimused deliktiõiguse rakendamisest samad, sõltumata sellest, millise n.ö intelligentse masinaga on kahju põhjustatud.

Ettekandes käsitatakse ülaltoodud küsimust täisautonoomse isejuhtiva sõidukiga kahju põhjustamise näitel. Täpsemalt öeldes analüüsitakse küsimusi: kas deliktiõigusliku vastutuse rakendamist mõjutab asjaolu, kas kahju on põhjustatud tavapärase mootorsõidukiga või isejuhtiva sõidukiga?; kui jah, siis kas need erisused on olulised?; ja kas deliktiõiguse regulatsioon vajab seetõttu täiendamist? Järeldused on enamasti universaalse loomuga ja ei kehti ainuüksi isejuhtivate sõidukite kohta.

Vastuste leidmiseks analüüsitakse vastutusega seotud probleeme delikti üldkoosseisu, riskivastutuse ja tootjavastutuse sätete alusel.